

Samarqand davlat universitetning kattaqo'rg'on filiali Aniq va tabiiy fanlar fakulteti 3-bosqich Biologiya ta'lim yo'nalishi talabalariga 5-semestr uchun «Umumiy ekologiya» fanidan yakuniy nazorat savollari

Imtihon shakli: yozma

№	Mavzu	1-QISM “OSON SAVOLLAR” deb nomalanadi va semestrda o'qitilishi rejalashtirilgan mavzularning kirish qismidan asosan nazariy savollardan iborat bo'ladi (tayanch iborasi bo'ladi).	2-QISM “ODDIY SAVOLLAR” deb nomalanadi va semestrda o'qitilishi rejalashtirilgan mavzularning 1-rejasidan asosan mulohazaviy savollardan iborat bo'ladi (tayanch iborasi bo'ladi).	3-QISM “MURAKKAB SAVOLLAR” deb nomalanadi va semestrda o'qitilishi rejalashtirilgan mavzularning 2-rejasidan asosan qoidalar, teoremlar, kabi savollardan iborat bo'ladi (tayanch iborasi bo'lmaydi).	4-QISM qism “MURAKKAB SAVOLLAR 2” deb nomalanadi va semestrda o'qitilishi rejalashtirilgan mavzularning 3-rejasidan asosan tendensiyalar, paradigmlar, konsepsiyalar kabi savollardan iborat bo'ladi (tayanch iborasi bo'lmaydi).	5-qism “QIYIN SAVOLLAR” deb nomalanadi va semestrda o'qitilishi rejalashtirilgan mavzularning xulosa yani yakuniy qismidan asosan talabani mustaqil fikrlashga, mavzuni to'liq anglashga yo'naltiradigan savollardan iborat bo'ladi (tayanch iborasi bo'lmaydi).
1.	Kirish. “Umumiy ekologiya” fanining maqsadi, vazifalari, rivojlanish tarixi. Umumiy ekologiyaning ahamiyati.	Umumiy ekologiya fanining, maqsadi, vazifalari	Hozirgi davrning global muammolari	Ekologiya fanining rivojlanish tarixi	Ekologiyaning asosiy yo'nalishlari va tushunchalari.	Ekologiyaning boshqa fanlar bilan bog'liqligi
2.	Ekologik omillar va ularning organizmlarga ta'siri. Abiotik omillar.	Ekologik omillarning organizmlarga ta'sir xususiyatlari	Namlikning tirik organizmlar uchun ahamiyati.	Organizmlarning moslanish prinsiplari	Ekologik omillar tasnifi	Yorug'likning spektr tarkibi va uning organizmlarga ta'siri
		O'simliklarning namlikka munosabati buyicha asosiy guruhlari.	Hayvonlarda namlik (suv) miqdorining boshqarilishi.	Past haroratning o'simliklarga ta'siri.	Muhit omillari va ularning organizmlarga ta'siri.	Suv ekologik omil sifatida.

		Ekologik valentlik tushunchasi	Issiqlikning o`simliklardagi ta`siri	Biotik omillar	Iqlim omillari	Abiotik, biotik va antropogen omillar to`g`risida tushuncha
		Yorug`likka munosabatiga ko`ra o`simliklarning asosiy guruhleri	Yorug`likka munosabatiga ko`ra hayvonlarning asosiy guruhleri	Topografik omillar.	Edafik omillar va ularning organizmlarga ta`siri	Hayvonlarda suv balansini boshqarish usullari
		Hayvonlar hayotida namlikning ahamiyati.	Antropogen omil va uning tabiatga ta`siri	Galofitlar va psammofitlar haqida ma`lumot.	Kserofitlarning va ularning nam tanqisligiga moslashishi	Termofil va kriofil o`simliklar
		Abiotik omillarning asosiy guruhleri	Gomoyoterm va poykiloterm organizmlar	Samarali harorat tushunchasi	Hayvonlarning harorat o`zgarishiga moslashishi.	Cheklovchi omillar
		Gomoyogidrik va poykilogidrik o`simliklar	Yorug`likning hayvonlarga ta`siri	Cheklovchi omillar va Libixning minimum qoidasi	Stenoterm o`simliklar deb nimaga aytiladi	Hayvonlarning namlik o`zgarishiga moslashishi
3.	Yashash muhitining asosiy tiplari va ularga organizmlarning moslashuvi. Adaptiv biologik ritmlar.	Suv muhitining xususiyatlari va ularga organizmlarning moslashuvi	Tuproqning yashash muhiti sifatida o`ziga xos xususiyatlari	Tirik organizm yashash muxiti sifatida	Yashash muhitining asosiy tiplari	Gidrobiontlarning asosiy moslanish belgilari
		Yashash muhitlarining asosiy tiplari	Gidrobiontlarning hayotiy formalari	Gidrobiontlarning suv muhitiga tarqalishi va bosimga moslashishi	Adaptiv biologik ritmlar	Fotoperiodizm va uning ahamiyati
		Suvning zichligi va gidrobiontlarning unga moslashuvi	Suvning kislorod va tuz balansi, gidrobiontlarning unga moslashuvi	Parazitlar yashash muhitining qulaylik tomonlari	Parazitlar yashash muhitining noqulaylik tomonlari	Biologik maromlar haqida tushuncha.
		Quruqlik-havo muhitining boshqa muhitlardan farqli jihatlari	Suv va tuproq zichligining organizmlar uchun ahamiyati	<i>Tuproqning issiqlik rejimi</i>	<i>Tuproqning suv rejimi</i>	<i>Tuproqning havo rejimi</i>
4.	Populyasiyalar ekologiyasi. Populyasiyaning statik ko`rsatkichlari.	Populyatsiya jins va yosh tuzilmasi	Populyatsiya strukturasi	Libixning minimum qoidasi	Populyatsiya soni va zichligi	Populyasiyaning joy tuzilmasi va individlarning taqsimlanish tiplari
		Populyatsiya tushunchasining ta`rifi	Populyatsiya statik kursatkichlari	Populyasiyaning yosh tuzilmasi va uning ahamiyati.	Populyasiyaning organizmlar majmui sifatidagi xususiyatlari	Hayvonlar populyatsiyasining o`ziga xos xususiyatlari.
		Hayvonlar populyatsiyasida maydonga oid munosabatlar haqida tushuncha.	Populyasiyaning genetik tuzilmasi	Yirtqichlarning o`lja populyatsiyasiga ta`sir qilish yo`llari	Populyasiyalar ekologiyasining shakllanishi	Populyatsiya evolyusiyaning va turning struktur birligi.

5.	Populyasiyalarning dinamik ko'rsatkichlari. Populyasiya sonining o'sishi va uning boshqarilishi.	Populyasiyaning dinamik kursatkichlari	Populyasiyada o'z-o'zini boshqarish mexanizmlari	Populyasiyada tug'ilish va o'lim.	Populyasiya sonini boshqaruvchi omillar	Yashab qolish egri chizig'ining asosiy tiplari
		Populyatsiya o'sishining o'ziga xos tezligi.	Populyasiya dinamikasining asosiy tiplari	Populyasiya soni o'sishining turli modellari	Turli ekologik strategiyalar (hayot strategiyalari)	Boshqaruvchi omillarning birgalikdagi ta'siri
6.	Biosenoz – tirik organizmlar jamoasi. Biosenozda organizmlar o'rtasidagi munosabatlar.	Biosenoz va uning tuzilmasi	Biosenozda organizmlar o'rtasidagi munosabatlar	Biosenozda antogonistik munosabatlar	Simbotik munosabatlar	Biosenozning tur tuzilmasi
		Organizmlar jamoasining (biosenoz) alohida olingan organizmdan farqli jihatlari	Biosenozning joy tuzilmasi. Yarushlilik	Organizmlar orasidagi trofik aloqalar	Raqobatli munosabatlar	Biosenozning ekologik tuzilmasi
7.	Biogeosenoz va ekosistema tushunchalari. Ekosistemalar o'zgaruvchanligi va barqarorligi.	Biogeotsenozning o'zgaruvchanligi	Endogen suksessiyalar va ularning turlari	Hayvonlarning biogeotsenozdagi o'rni	Biogeotsenozning faoliyat tuzilmasi	Trofik zanjirlar, son va biomassa piramidasi
		Biogeotsenozdagi yo'naltirilgan o'zgarishlar	Agroekosistemalarning o'ziga xos xususiyatlari	Mikroorganizmlarning biogeotsenozdagi o'rni	O'simliklarning biogeotsenozdagi o'rni.	Biogeosenozlar dinamikasi
		Ekosistemada energiya oqimi	Ekosistema tushunchasi va strukturasi	Biogeotsenoz tushunchasi	Biogeosenozlar almashinuvi	Suksession jarayonning xususiyatlari
		Biogeosenozning klimaks holati	Hayvonlarning o'simliklarga ta'siri	Agroekosistemalarning tabiiy ekosistemalardan farqi	Biogeosenozdagi faoliyatiga ko'ra organizmlarning asosiy guruhlar	Biogeosenozlardagi davriy o'zgarishlar
		Suv ekosistemalarida ekologik piramida	Ekosistemada organizmlarning asosiy funksional guruhlari	Biomlar va ekosistemalarning farqi	Ekosistemaning tirik va o'lik qismlari	Biogeosenoz va ekosistema tushunchalarining farqi
		Ekosistemalar mahsuldorligi	Ozuqa zanjiri va uning tuzilishi	Ekosistemada 10% lik qoida.	Ekosistemalar chegarasi. Katta va kichik ekosistemalar	Ekosistemalarda yalpi va sof mahsulot
8.	Biosfera haqidagi ta'limot. Moddalarning biogen migrasiyasi.	O'simliklar hayotida havoning ahamiyati. Kislород va karbonat anhidrid	Biosferada tirik moddaning ahamiyati	Biosferada kislorod aylanishi	Litosfera haqida tushuncha	Biosenozdagi edifikator va dominant turlar.
		Biosfera tushunchasi	Moddalarning biogen migrasiyasi	Karbonat anhidridning biosferadagi migrasiyasi	Tuproq xosil bo'lishining omillari	Biosenozda raqobatli munosabatlar
		V.I.Vernadskiy ta'limoti bo'yicha biosferaning hayot tarqalish chegarasini izohlang?	Biomassa tushunchasi	Biomassa haqida tushuncha, mahsuldorlik va uning turlari, yalpi, sof, birlamchi ikkilamchi.	Ekotizimda modda va energiya oqimi	Ozon ekraning yerdagi hayot uchun ahamiyati.
9.	Global ekologik muammolar. Atmosferaning ifloslanishi va uni muhofaza qilish.	Tabiat va jamiyatning o'zaro ta'siri.	Tuproqni muhofaza qilish muammosi	Suv resurslarini saqlash, suvning ahamiyati.	Tuproq resurslarini saqlash	Tabiiy resurslarga antropogen omil ta'siri
		Tabiiy resurslar tasnifi	Yer osti tabiiy boyliklari va ularning ahamiyati	Markaziy Osiyodagi ekologik muammolar va	Atmosfera havosini ifloslovchi omillar	Muhitning asosiy ifloslanish turlari va ulardan himoyalash

				ularga qarshi chora tadbirlar		
		Ekologiyaning mintaqaviy muammolari	Atmosfera havosini muhofaza qilish	Orol muammosi va uni hal etish yo'llari	Qishlok xo'jaligining biosferaga ta'siri. Pestitsidlar bilan ifloslanish muammolari.	Gidrosfera va uni muhofaza qilish
		Atmosferani ifloslovchi asosiy birikmalar	Atmosfera havosini muhofaza qilish ustidan nazorat tartibi	Inson faoliyatining atrof muhitga ta'siri.	Tiklanadigan tabiiy resurslar va ularni muhofaza qilish	Sho'rlangan tuproqlar to'g'risida tushuncha. Sho'rlangan tuproqlar klassifikatsiyasi
		Tuproq eroziyasi va unga karshi kurashish choralari	Atmosfera havosining ifloslanish manbalari	Insonning tabiatga bevosita va bilvosita ta'siri	Havo ifloslanishida antropogen omillar ta'siri	Tuproq ifloslanishining asosiy manbalari
		Atmosferadagi gazlar tarkibi.	Suv eroziyaning turlari	O'rta Osiyoning suv resurslari	REM (Ruxsat etilgan miqdor) tushunchasi	Foydali qasilmalar, ularni muhofaza qilish va ular bilan bog'liq ekologik muammolar
10.	O'simlik va hayvonot dunyosi va uni muhofaza qilish muammolari.	O'zbekiston «Qizil kitobi», uning ahamiyati	O'simlik dunyosini muhofaza qilish muammolari	Respublikamizdagi himoyaga muxtoj o'simliklari.	O'rmonlarning asosiy turlari va ularni muhofaza qilish	Biologik xilma-xillik va ekosistemalarning barqarorligi.
		Inson faoliyatining o'simliklarga ta'siri	O'simliklar dunyosining kamayib borish sabablari va muhofazasi	Qo'riqxonalar va buyurtmaxonalar	Tabiiy yodgorliklar va ularni muhofaza qilish muammolari	Global iqlim isishi muammosi
		Alternativ energiyaning zaruriyati.	Orol dengizi qurishi oqibatida kelib chiqayotgan ijtimoiy-ekologik muammolar.	Tabiat xilma-xilligini asrash masalalari.	Qizil kitobga kiritilgan turlarning asosiy kategoriyalari	Tabiatda rekreasion foydalanish deganda nimani tushunasiz